

ENTITY'S POSITION AND FINANCIAL PERFORMANCE - BASIC SOURCE FOR INFORMATION USERS

POZIȚIA ȘI PERFORMANȚA FINANCIARĂ A ENTITĂȚII – SURSĂ DE BAZĂ PENTRU UTILIZATORII DE INFORMAȚII

¹Maia BAJAN, dr.

Email: bajan.maia@ase.md

²Liliana LAZARI, dr.

Email: liliana.lazari@ase.md

^{1, 2}Academia de Studii Economice din Moldova

MD-2005, Republica Moldova, Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, 61,

Tel.: (+373 22) 22 41 28, www.ase.md

Abstract. The topicality of the researched topic consists in the need to provide decision makers, but also all stakeholders, a complete and current picture of the financial situation of the entities, which makes it possible to make correct decisions at management level, by following the evolution of the position and of the financial performance of the analyzed entity. The data provided by accounting for decision making by information users are influenced by various factors, including: the structure and composition of the entity's balance sheet, the financial result of the activity, the characteristic of the accounting information provided, and the correlation of accounting data with economic activities for the users in the process of substantiating economic decisions. The purpose of information users is to analyze over time the financial statements reported by the entity, to identify trends in its financial position and performance. Users can also compare financial statements between different entities, to assess the results of their activity and compare economic and financial indicators.

In order to achieve the proposed objectives, various methods of scientific research were used in the paper, such as: the documentation, the analysis, the synthesis, the deduction and comparison.

Based on what is examined in the paper, we mention that information on the position and economic performance of an entity is useful for assessing potential changes in economic resources that it can control in the future and for anticipating the ability to generate revenue streams with existing resources. Also, based on position and performance, reasoning is formulated regarding the efficiency with which the entity can use new resources.

Cuvinte cheie: performanță financiară, poziție financiară, raportare, utilizatori de informație.

JEL CLASIFICATION: M41, F36

Introducere

Actualitatea temei cercetate constă în necesitatea de a oferi factorilor de decizie, dar și tuturor părților interesate (utilizatorilor de informație), o imagine completă și actuală cu privire la situația financiară a entităților, ceea ce face posibilă luarea unor decizii corecte la nivel de management, prin urmărirea evoluției poziției și a performanței financiare a entității analizate.

În condițiile mediului concurențial, informația furnizată de contabilitate prin prisma situațiilor financiare a devenit un limbaj universal al afacerilor, deoarece, indiferent de sursa de transmitere (bilanț, situația de profit și pierdere etc.), destinație, utilizatori, aceasta poate contribui la optimizarea calității deciziilor adoptate la diferite nivele. Și, astfel, devine strict necesară selectarea celor mai eficiente forme de prezentare a poziției și performanței financiare necesare în fundamentarea deciziilor economice atât pentru utilizatorii interni cât și pentru utilizatorii externi de informație.

Datele furnizate de contabilitate în scopul luării deciziilor de către utilizatorii de informații sunt influențate de diverși factori, printre care: structura și componența situației patrimoniale a entității, rezultatul financiar al activității, caracteristica informației contabile oferite, precum și corelarea

datelor contabile cu activitățile economice și necesitățile utilizatorilor în procesul fundamentării deciziilor economice.

Informația contabilă prezentată în situațiile financiare este o sursă economică specifică, rezultată din prelucrarea prin metode, procedee și instrumente proprii a datelor din contabilitate. Astfel, actualmente, rolul contabilității constă în asigurarea unei informații obiective și veridice tuturor utilizatorilor, în deosebi proprietarilor și managerilor, cu privire la poziția și performanța financiară a entității.

Scopul utilizatorilor de informații constă în analiza în timp a situațiilor financiare raportate de entitate, pentru a identifica tendințele cu privire la poziția și performanța financiară a acesteia. De asemenea, utilizatorii pot compara situațiile financiare între diverse entități, pentru a evalua rezultatele activității acestora și stabilește o paralelă a indicatorilor economico-financiar ce prezintă interes.

Metodologia de cercetare

Pentru atingerea obiectivelor propuse cu privire la tematica abordată, studiul s-a bazat pe diverse metode de cercetare științifică, precum: documentarea, analiza, sinteza, inducția, deducția și comparația.

În scopul realizării lucrării ca tehnică principală de cercetare este utilizat procedeul de revizuire a literaturii, care axează munca de cercetare pe documentarea în cadrul literaturii relevante și pe identificarea precisă a stadiului actual al cunoașterii, a necesităților existente, precum și a tendințelor de cercetare viitoare. Revizuirea literaturii de specialitate a permis structurarea unor puncte de vedere clare cu privire la conceptele privind poziția și performanța financiară a entității ca surse de bază pentru utilizatorii de informații.

Analiza literaturii de specialitate

Obiectivul principal al raportărilor contabile, întocmite cu respectarea prevederilor Legii contabilității și raportării financiare (287/2017), îl reprezintă satisfacerea informațională a utilizatorilor cu privire la poziția financiară și performanța financiară ale unei entități economice. Pentru a fi utile, ele trebuie să fie relevante și să reprezinte exact evenimentele și tranzacțiile economice. Astfel, caracteristicile calitative fundamentale ale informațiilor financiare sunt relevanța și reprezentarea exactă. Utilitatea informațiilor relevante și reprezentate exact este amplificată de alte caracteristici calitative, precum comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea [Legea 287/2017, art. 20].

Situațiile financiare trebuie să ofere utilizatorilor externi o reprezentare fidelă a rezultatelor și poziției financiare ale entității, reflectarea realității economice a evenimentelor și tranzacțiilor, și nu numai forma lor juridică, imparțialitate, prudență, prezentarea tuturor aspectelor semnificative cu privire la toate evenimentele și tranzacțiile produse în gestiunea entității economice [Balteș, Minculete, 2017].

În literatura de specialitate, savantul român Balteș N. menționează că bilanțul sau situația activelor, datoriilor și capitalurilor proprii reprezintă principalul document contabil de sinteză prin care se prezintă elementele direct legate de evaluarea poziției financiare, respectiv activele, datoriile și capitalurile proprii [Balteș, Ciuhureanu, 2015, p. 329]. Acesta se întocmește la sfârșitul perioadei de gestiune, precum și în alte situații prevăzute de lege (fuziune, divizare, dizolvare, începerea și încetarea activității etc). În bilanț, elementele de activ sunt grupate după natură și lichiditate, iar cele de datorii și capitaluri proprii, după natură și exigibilitate, acestea fiind recunoscute doar dacă sunt

respectate cumulativ două condiții: probabilitatea realizării unor beneficii economice viitoare și evaluarea credibilă a elementului evidențiat [Robu, 2014, p. 424].

Abordarea modernă a *performanței* în viziunea economistei Jianu Iu. introduce ideea de creare de valoare, ca atribut definitoriu al performanței, privit din perspectiva tuturor actorilor implicați în viața unei entități, și evoluează spre conceptul de dezvoltare durabilă și creștere a performanței financiare [Jianu, 2007].

În opinia unor economiști români, precum Balteș N. și VasIU D-E., *performanța* reprezintă poziția de excelență obținută de o entitate în mediul concurențial, rezultată din efectul sinergic al îndeplinirii obiectivelor strategice financiare, sociale și de mediu și a cărei finalitate o constituie satisfacția tuturor celor cu care interacționează: angajați, manageri, acționari, clienți, furnizori, stat etc. [Balteș, VasIU, 2015, p. 8].

În baza celor menționate în literatura de specialitate, situațiile financiare au drept scop prezentarea informațiilor utile în luarea deciziilor economice pentru o gamă largă de utilizatori cum ar fi: proprietarii (asociații, acționarii, fondatorii, membrii), creditorii, clienții, salariații, autoritățile publice și publicul. Evaluarea poziției și performanței financiare a entității reprezintă subiecte extrem de importante, cercetate și discutate pe larg în literatura de specialitate.

Poziția financiară a entității – sursă pentru utilizatorii de informații

Potrivit pct. 5 al SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, prin *poziția financiară* se exprimă relația dintre activele, capitalul propriu și datoriile entității prezentate în *bilanț*. Poziția financiară a unei entități se stabilește în funcție de resursele principale de care dispune aceasta, de activitatea desfășurată, precum și de structura patrimonială a întreprinderii.

În conformitate cu pct. 19 din SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, *Bilanțul* prezintă ***poziția financiară*** a entității și include informații aferente soldurilor existente la data raportării privind activele, capitalul propriu și datoriile.

Bilanțul este un procedeu specific metodei contabilității care reflectă în expresie valorică la un moment dat activele și sursele de finanțare ale acestora, precum și rezultatul obținut. Bilanțul este un document de sinteză prin care se prezintă la începutul și/sau sfârșitul perioadei de gestiune în expresie valorică activele grupate după natură și lichiditate, precum și datoriile și capitalurile proprii ale entității la fel grupate după natură și exigibilitate.

Studiul bilanțului ca procedeu specific al metodei contabilității se impune a fi abordat din două ipostaze:

- prin prisma doctrinei contabile ca *model al dublei reprezentări a poziției financiare* – reprezintă o ipostază cu un caracter teoretic pronunțat, impune abordarea aspectelor referitoare la structurile fundamentale de active și pasive, caracteristicile principale, criteriile de recunoaștere a acestora, precum și reflectarea poziției financiare a unei entități sub aspectul destinației (ca active) și a provenienței (ca pasive).

- privit ca *document de sinteză a informațiilor contabile* inclus în situațiile financiare – reprezintă ipostaza cu caracter dominant aplicativ. Astfel, bilanțul e un tablou în care se sintetizează informații contabile ce reflectă în expresie valorică starea poziției financiare la un moment dat în dubla sa ipostază de active (partea concretă a poziției financiare) și pasive (partea abstractă a poziției financiare), oferind utilizatorilor o imagine fidelă asupra situației economice și financiare a entității. Ca instrument practic, bilanțul este conceput să cuprindă două părți (active și pasive) între care trebuie să existe un echilibru perfect determinat de reprezentarea aceleași mase valorice a poziției financiare la un moment dat.

Bilanțul este o sinteză a situației financiare la un moment dat a unei entități, care conține informații despre active și pasive. rolul său este de a reda o imagine clară, în formă sintetică și valorică, a poziției financiare aferente acesteia. în funcție de rezultatele înregistrate în bilanț și de indicatorii economico-financiar calculați pe baza acestuia, o entitate își poate gestiona mai bine resursele, poate face previziuni pentru evoluția bugetului și își poate orienta mai profitabil activitatea.

Pentru a stabili poziția financiară a unei entități utilizatorii de informații pot determina o serie de indicatori, prin intermediul cărora analizează situației patrimoniale, analiza surselor de finanțare, analiza rentabilității, a lichidității și solvabilității întreprinderii etc. De asemenea, prin datele furnizate de bilanț se mai poate calcula gradul de îndatorare și de interpretat starea de echilibru financiar al entității. Prin intermediul analizei fondului de rulment se stabilește cu precizie care este poziția la un moment dat a acestei entități. Aspectele menționate prezintă interes diferitor utilizatori de informații care doresc să stabilească poziția entității la un moment dat.

Performanța financiară a entității – sursă pentru utilizatorii de informații

Conform pct 5. Din SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, performanța financiară – relația dintre veniturile și cheltuielile entității prezentate în situația de profit și pierdere.

În baza prevederilor pct. 130 al aceluiași standard, *Situația de profit și pierdere* caracterizează **performanța financiară** a entității pentru perioada de gestiune și conține informații privind veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare.

Procesul de evaluare a performanțelor unei entități are un caracter relativ, deoarece condițiile afacerii diferă de la o activitate la alta, iar sistemul indicatorilor de performanță trebuie conceput astfel încât să fie satisfăcute nevoile informaționale ale utilizatorilor.

Întrucât cea mai simplă modalitate de reflectare a performanțelor unei unități patrimoniale este prin intermediul rezultatelor acesteia, exprimate fie în mărimi absolute (profit), fie în mărimi relative (rentabilitate), putem afirma că pe baza situației de profit și pierdere se analizează performanțele entității, calculându-se, în acest sens, diverși indicatori.

În literatura de specialitate, profitabilitatea reprezintă condiția fundamentală pentru asigurarea succesului în afaceri al unei entități economice, comensurarea acesteia făcându-se în baza rezultatului pozitiv al diferenței dintre efecte și eforturile financiare implicate [Balteș, 2015, p. 41]. Profitul este utilizat frecvent ca o măsură a performanței sau ca bază de referință pentru alți indicatori din aceeași categorie.

La nivel microeconomic, creșterea performanței financiare concomitent cu minimizarea riscului, constituie unul dintre obiectivele primordiale ale oricărei entități, obiectiv dificil de atins, având în vedere conjunctura macroeconomică aflată într-un permanent proces de schimbare.

Valorificarea informațiilor din situațiile financiare pentru părțile interesate

Informațiile cu privire la performanțele entității sunt solicitate atât de utilizatorii interni, cât și de utilizatorii externi ai informației financiar-contabile. Obiectivul situațiilor financiare constă în oferirea informațiilor aferente poziției și performanței financiare cât și despre modificările apărute în cadrul acestora.

Evaluarea rezultatelor aferente poziției și performanței financiare trebuie să fie însoțită de analiza lor, în vederea previzionării performanței viitoare a entității. Prin acestea se poate măsura performanțele entității care prezintă un mijloc de predicție a rezultatelor viitoare, cu scopul luării

deciziilor corecte de investire; evaluării capacității managementului de gestionare a entității; argumentării deciziilor luate de entitate.

În dependență de informația oferită de contabilitate, aceasta se poate clasifica în două mari categorii: informație contabilă de gestiune și informație contabilă financiară.

Informația contabilă de gestiune este destinată utilizatorilor interni, respectiv conducerii entității. Această informație este nestandardizată, adesea nemonetară, și sunt înaintate conducerii la intervale de timp scurte și se circumscriu unor subdiviziuni ale entității – centre de responsabilitate.

Informația contabilă financiară este destinată utilizatorilor externi, cum sunt: investitorii, salariații, creditorii, guvernul sau publicul larg și este desemnată prin situațiile financiare. Conform legislației, entitatea trebuie să întocmească un set de situații financiare în dependență de categoria la care se atribuie (entitate: micro, mică, mijlocie sau mare). Utilizatorii situațiilor financiare întocmite potrivit prezentelor reglementari includ investitorii actuali și potențiali, personalul angajat, creditorii, furnizorii, clienții, instituțiile statului și alte autorități, precum și publicul. Aceștia utilizează situațiile financiare pentru a-și satisface o parte din necesitățile lor de informații.

În analiza eficienței globale a unei entități este deosebit de importantă cantitatea și calitatea informațiilor de natură financiar-contabilă existentă la un moment dat. Conform art. 20 al Legii contabilității și raportării financiare (287/2017), situațiile financiare se întocmesc cu claritate, oferind o imagine fidelă a poziției financiare, a performanței financiare și a altor informații aferente activității entității. Caracteristicile calitative în literatura de specialitate mai sunt numite atributele care determină utilitatea informației oferite de situațiile financiare și sunt prezentate în tabelul 1.

Poziția și performanța financiară are un rol semnificativ pentru mediul de afaceri, oferind informații relevante despre activitatea desfășurată într-o anumită perioadă de timp de către entitățile economice. Analiza conținutului acestora, precum și analiza unor indicatori permite desprinderea detaliilor ce pot determina direcția activității spre creștere și dezvoltare în realizarea activității economice și scot în evidență elementele de impact atât la nivel micro, cât și la nivel macroeconomic.

Tabelul 1. Caracteristicile calitative ale informațiilor contabile

Cacteristici calitative	Trăsături caracteristice
<i>Cacteristici calitative fundamentale</i>	
Relevanța	informațiile trebuie să fie importante pentru utilizatori și să-i ajute să evalueze evenimentele trecute, prezente sau viitoare, să confirme sau să corecteze evaluările anterioare ale acestora
Reprezentarea exactă	datele prezentate în situațiile financiare trebuie să fie complete, imparțiale și fără erori
<i>Cacteristici calitative amplificatoare</i>	
Comparabilitatea	situațiile financiare trebuie să conțină informații comparative, aferente perioadei precedente, pentru toate elementele contabile raportate ale perioadei de gestiune curente
Verificabilitatea	asigură posibilitatea utilizatorilor de a verifica direct sau indirect informațiile din situațiile financiare
Oportunitatea	informațiile sunt disponibile utilizatorilor într-un timp util pentru a le influența deciziile
Inteligibilitatea	informațiile trebuie clasificate, caracterizate și prezentate în mod clar și concis.

Sursa: elaborat de autori în baza [Legea 287/2017, art. 20]

În funcție de utilizatori (părțile interesate), necesitățile de informații pot include următoarele referințe prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Informațiile analizate de părțile interesate

Utilizatorii de informații	Necesitatea de informații
Investitorii	Ofertanții de capital purtător de risc și consultanții lor sunt preocupați de riscul inerent tranzacțiilor și de rentabilitatea investițiilor lor. Ei au nevoie de informații pentru a decide dacă ar trebui să cumpere, să păstreze sau să vândă instrumente de capital. Acționarii sunt interesați și de informații care le permit să evalueze capacitatea entității de a plăti dividende.
Angajații	Personalul angajat și grupurile sale reprezentative sunt interesați de informații privind stabilitatea și profitabilitatea angajatorilor lor. Aceștia sunt interesați și de informații care le permit să evalueze capacitatea entității de a oferi remunerații, pensii și alte beneficii de pensionare, precum și oportunități profesionale.
Creditorii	Creditorii sunt interesați de informații care le permit să determine dacă împrumuturile acordate și dobânzile aferente vor fi rambursate la scadență.
Furnizorii	Furnizorii sunt interesați de informații care le permit să determine dacă sumele care le sunt datorate vor fi plătite la scadență. Aceștia, în general, sunt interesați de entitate pe o perioadă mai scurtă decât creditorii, cu excepția cazului în care ei sunt dependenți de continuitatea activității entității, atunci când aceasta este un client major.
Clienții	Clienții sunt interesați de informații despre continuitatea activității unei entități, în special atunci când au o colaborare pe termen lung cu entitatea respectivă sau sunt dependenți de ea.
Instituțiile statului și alte autorități	Instituțiile statului și alte autorități sunt interesate de alocarea resurselor și implicit de activitatea entităților. Acestea solicită informații pentru a reglementa activitatea entităților, pentru a determina politica fiscală și ca baza pentru calculul venitului național și al altor indicatori statistici similari.
Publicul	Entitățile pot afecta publicul în diferite moduri. De exemplu, entitățile pot avea o contribuție substanțială la economia locală în multe moduri, mai ales prin numărul de angajați și colaborarea cu furnizorii locali. Situațiile financiare pot ajuta publicul furnizând informații referitoare la evoluțiile recente și tendințele legate de prosperitatea entității și a sferei de activitate a acesteia.

Sursa: elaborat de autori în baza literaturii de specialitate

Deși nu toate necesitățile de informație ale utilizatorilor pot fi satisfăcute de situațiile financiare cu scop general, analiștii financiari preiau informația brută și o transformă într-un alt tip de informație, care reflectă capacitatea lor de a înțelege, sintetiza și interpreta informația în calitatea ei de materie primă prin următoarele metode:

- căutarea de informații private, care nu sunt disponibile publicului;
- analiza, procesarea și interpretarea informațiilor în scopul previziunii (analiza predictivă);
- analiza performanțelor trecute (analiza retrospectivă).

Astfel, informația contabilă reprezintă un factor de producție pentru analiștii financiari și totodată, aceeași informație reprezintă, pe piață, un produs competitiv pentru rapoartele de analiză. Analiza financiară se poate efectua, fie pe baza bilanțului, fie pe baza situației de profit și pierdere. Indiferent de formele sub care se desfășoară, analiza financiară pornește de la efectele obținute și se îndreaptă către eforturile depuse.

Concluzii

În baza celor prezentate, menționăm că informațiile privind poziția și performanța economică a unei entități sunt utile pentru aprecierea modificărilor potențiale ale resurselor economice pe care aceasta le poate controla în viitor și pentru anticiparea capacității de a genera fluxuri de venituri cu resursele existente. De asemenea, pe baza poziției și performanței se formulează raționamente vizând eficiența cu care entitatea poate utiliza noi resurse.

Un sistem informațional bine organizat în domeniul financiar care are în conținutul său indicatori relevanți pentru manageri, calculați pe baza unor informații corecte și reale, dobândește un rol tot mai important, atât pentru entitatea în cauză, cât și pentru partenerii săi de afaceri. Iar, situațiile financiare trebuie să prezinte informațiile despre indicatorii economico-financiarți ținând cont de diverși factori care poate influența comunicarea financiară eficientă.

Sistemul de indicatori calculați trebuie analizat și interpretat ca un sistem corelat care exprimă, fiecare în parte, o poziție a entității dintr-un anumit punct de vedere, dar în mod concret arată, funcțional, gradul de solvabilitate, gradul de lichiditate și toate celelalte elemente necesare pentru utilizatorii de informații.

BIBLIOGRAFIE

1. Balteș N., Ciuhureanu A-T. Contabilitate financiară. Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2015.
2. Balteș N., Minculete (Piko) G. Raportările contabile anuale – sursa informațională privind aprecierea performanței financiare a entității economice. Studiu de caz: industria farmaceutică. Expertiza și auditul afacerilor, nr. 2 24-30 ianuarie 2017. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-1499/>
3. Balteș N., Vasii D-E. Analiza performanței financiare a entității economice. Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2015.
4. Jianu Iu. Evaluarea, prezentarea și analiza performanței întreprinderii. O abordare din prisma Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. Editura CECCAR, București, 2007.
5. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro#
6. Popa-Paliu L., Cosneanu L. Contul de profit și pierdere în context internațional. Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu. Seria Economie, Nr. 2, 2011. https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2011-02/2_LUCIA_POPA_PALIU.pdf
7. Robu V., Anghel I., Șerban E-C. Analiza economico-financiară a firmei, Editura Economică, București, 2014.
8. SNC „Prezentarea situațiilor financiare” https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117850&lang=ro